

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕПОЛ.

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Ковто пошт. шл. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рубрикація не зберігається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в гривню 5,000.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 10 фл. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000.000 в. марок, Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. ко- рон, Румунії 100 лей, Болга- рії 50 л., Австрії 9,000.000 шл. Зміна адреси 50000 шл.</p>	<p>В сплаті оголошень звертатися до Адмі- ністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 200,000 Мп.</p>
---	--	---

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

11 15. лютого 1924 11
Одинікі Великі Вечерниці
в хосен „Української Захо-
рощи“ уладжує
Львівське Товариство „Тур“
в великій залі
„Народнього Дому“.
Повнінні запрошення будуть доручені
на днях. 1323 1-1

Всесвітній Конгрес.

Вчорашні телеграми подали зві-
стку, що новий англійський уряд
Мекдональда має намір виступити
в найближчому часі з пляном скли-
кання нового всесвітнього конгресу
держав з метою розплутання най-
більше пекучих проблем сучасної
міжнародної політики. Ці пробле-
ми є зв'язані з ревізією Версайсько-
го договору. Такий конгрес мав би
взяти собі за основу Союз Народів
і продовжувати новими засобами
здійснення тих гуманних ідей, які
покищо залишилися здебільше і-
деальними домаганнями. Одним з
найважливіших фактів організації
такого конгресу мала би бути у-
часть у ньому Німеччини, Росії і
річ ясна, Зєднених Держав в актив-
ніший ролі ніж у дотеперішніх між-
народних конференціях.

Якщо такий конгрес почав би
спраді свою працю, тоді він став
би подією великого міжнародного
значіння. Проект Мекдональда не є
ідивідуальною спробою влити в
Європу кілька крапель ідеалізму,
так це пробував Вільсон проголо-
сивши своїх 14 високолетних пун-
ктів, а послідовним продовженням
миротворчої англійської політики,
що стала в опозиції до деяких сум-
них наслідків Версайського догово-
ру. Англія підписавши цей договір
як вірний союзник, хутко догля-
нула, що прикладення його в жит-
ті Франції є недоцільне і творить
новий стан загального напруження,
який мусить вести до нової війни.
Зєднені Держави не ратифікували
цього договору; Англія відсунулась
від діяльної участі у насильнім до-
буванню воєнних довгів від Німеч-
чини; Туреччина одержала змогу
виволитися з під несправедливого
засуду проголошеного над нею
цим договором. Вчорашні Союзни-
ки розійшлися у поглядах щодо
свого становища супроти перемо-
жених. Англія вважала в інтересі
загально-європейської рівноваги до-
помогти Німеччині в економічній
відбудові і не відмежовувати Євро-
пу бойкотом від Совітської Росії.

Загальний економічний стан в
Європі має бути вдоволюючим до-
казом про хибність деяких основ-
них кляуз Версайського догово-
ру. Англія гадає, що тепер прийшов
на це пригнаний мент. Змісьць т. за-
міжнародної комісії знавців, яка
чала обраховувати фінансову спро-
можність Німеччини, без някого
зрава торкатись політичних справ,
та гадку Англії, повинна прийти
пова Рада Союзу Народів з як-
найшкршними правами направити
проблеми похибки. Почини даний
англійським урядом до такого кон-
гресу був би перша рішуча кро-
ком у напрямку активної політики
Англії супроти справ європейського
сузоделу. Був би це в першій мірі
глад звернення проти Франції, не-
одобити оборонній останнього на-
логового доц зброю. Коли, окрім ан-

глійські вибори дали перевагу пар-
тіям, що є проти „величнього відо-
кремлення“ (splendid isolation) Англії,
англійський уряд складений з людей
реально думаючих уважає першим
своїм обовязком приступити до
здійснювання своєї активної про-
грами.

Не можна ставитись до ідеї та-
кого всесвітнього конгресу з опти-
мізмом, без застережень. Він мати-
ме до переможення не менше пере-
пон, як мали їх Союзники, коли
хотіли вдержати в Європі лад по-
диктований складенням ними дого-
вором. А проте в нинішній добі,
держави і народи не ждуть на пов-
не здійснення ідеалів. Вони змага-
ються в першій мірі з економічною
скрутою і непевними суспільними
основами, що не дають їм запору-
ки організаційної праці на дальшу
мету. Англія стоїть на становищі,
що реформа версайського трактату
може утрвалити державно-суспільні
основи народів і розв'язати їх еко-
номічні проблеми певніше ніж пра-
ця над обороною цього трактату.
Діяльність Франції над зміцненням
блоку малих держав і її останній
пакт з Чехословаччиною не може
подобатись Англії, яка з віковою
традиції боронить політики „рівно-

ваги сил“ (balance of power). Ця по-
літика каже їй звертатись завжди
проти держави, що прагне до сві-
тової гегемонії. Їй дуже прикро, що
в ролі такої держави виступає вчо-
рашня союзниця — Франція, але
нічого не вдієш!

Поанкаре має в особі Мекдональ-
да небезпечнішого ворога, як в
особі Болдуїна, тому, що представ-
ник робітничого уряду може сво-
бідніше користуватись гаслами у-
миротворення світа, ніж бувший
премієр британської імперії. Мекдо-
нальд має змогу виступати не тіль-
ки як представник англійського уря-
ду, але як соціаліст, що хоче пра-
цювати навіть на своїм новім ста-
новищі над здійсненням якоїсь ча-
стинки соціалістичного ідеалу: все-
світнього миру і братерства. Дуже
цікаво: як саме в теперішнім мо-
менті Англія зможе використати ці
зовсім нові дані свого нового пре-
зидента міністрія. Вона давно мах-
нула рукою на цифри, які обіцяв їй
версайський трактат; вона воліє
зповнити їх новими економічними
договорами, що можуть покрити її
втрати багато легше ніж довгі від-
вірителів задовжених по вуха.

Питання тільки в тому: яку фор-
му прибере у цій новій всесвітній
Раді участь таких повироджених
держав як Німеччина, таких резо-
люційних як Росія і таких самостій-
них як Зєднені Держави? Про
малі держави вже й не казати. Все-
світній конгрес! Скільки місяців
мав би він продовжуватись, щоби
всі могли з'ясувати на ньому свої
претенсії зв'язані та навязані до
останнього мирового договору?

регулятор відлиху, відмовився далі
служити і погасив огонь тої ге-
ніальної думки. І ось Іліча більше
нема, Партія осиротіла. Осиротілі
робітничі кляса. Ось що відчуваєш
в першу чергу, коли довідуєшся
про смерть того, що був нашим
вождом і учителем.

Як ми підемо вперед нашім шля-
хом, товариші?

Чи не зійдемо ми тепер на на-
ниці, коли нема з нами більше Ле-
ніна? Ленінізм існує далі. Ленін
безсмертний своєю наукою, своєю
працею, своїм методом, прикла-
дом, які живуть в нас, в нашії
партії, яку він створив, в першій
робітничій державі, головою якої
він був.

Наш жаль так само необмежений,
як наша втрата. Та будьмо вдячні
історії, що дала нам шастя бути
сучасниками Леніна і що дозволила
нам працювати з ним рука в руку
та бути його учнями.

Наша партія — це ленінізм в
діланню. Наша партія — колектив-
ний керівнич робітників. В кожно-
му з нас — частина Леніна.

Ми підемо вперед зі світлом ле-
нінізму в руках. Ми колективною
думкою віднайдемо свій шлях і
колективною волею ступатимемо
по ньому.

Завтра, позавтра, за грядець, за
місьць ми все одио будемо гово-
рити: це неможливе, щоби Ленін
більше не було. Так, його смерть
довго ще буде видаватися нам ней-
мовірно, недопустимою, страш-
ним надужиттям долі. Нехай раня,
яка відкриється в серці кожного з
нас разом зі спомином про вели-
кого покійника, нагадає нам безпе-
реривно, що відповідальність наша
подвоїлася. Станемо гідними нашо-
го вчителя. В нашії жалоби зєд-
немо лави і серця для нової бо-
ротьби.

Товариші! Брати! Леніна нема
вже між нами.

Пращай, Ілічу! Пращай вождє!

**Орган Мілюкова про Ле-
ніна.**

„Постльдіє Новости“ Мілюкова
в передовиці з нагоди смерті Ле-
ніна зазначають, що „створенні з-
відки доктринерської впертости
Леніна апарат влади здобув неза-
лежне від Леніна існування“. „Пра-
вда, можна говорити, що без Ле-
ніна він (цей апарат) буде існувати
тільки по інерції. Можна заключати,
що колиб Ленін жив і був здоро-
вий, так партія виказала би більше
гнучкості у відношенню до немо-
гливих фактів життя“. „Посл. Нов.“
є тої думки, що тільки Ленін міг
би завчаски своїйому тактичному
кислоту великому авторитетом
дати собі раду з нагріваючими
конфліктами. І пригадують, що в
первісім проєкті Леніна була теза
що на випадок невдачі експери-
менту з комуністичним переворотом
можна відступити хоч би жод
парламентаризму. Без Леніна нема
тепер серед комуністичних провід-
ників людини, що були би в силі
взяти на себе відповідальність за
так сміливі тактичні руки, яка до
сього мада би відповідний авторі-
тет. Без Леніна — на думку „Посл.
Нов.“ — ком. партія буде дальше ро-
кладатись наслідком якоїсь зли-
щавої надприродної катастрофи.

Ленін.

**Троцький про смерть Ле-
ніна.**

Вістка про смерть Леніна заско-
чала Троцького 22. січня ц. р. о год.
8. вечером в Тифлісі на залізничо-
му двірї.

Троцький негайно на двірї на-
писав з нагоди смерті цілу статтю
і передав її телеграфічно в Москву.
Рядки тої статті звучать:

Ленін більше нема. Ленін помер.
Таємні закони, що упраляють ді-
яльністю кровоносних судин, перер-
вали те життя. Медицина виявила
себе безсилною доказати того,
чого з жаждою вичікували і ви-
магали від неї мільйони людських
сердець. Як багато з них без хи-
тання віддало би останню капліну
їхньої крові, щоби оживити кро-
вокруження великого Леніна, Іліча,
одинокого незрівнаного провідника.
Та чудо не сталося там, де без-
сильною наука.

Леніна більше нема. Ці слова

падуть на нашу свідомість, як ве-
ликанська скала в моря. Як в це
поверити?

Свідомість робітників всього сві-
та відмовиться погодитися з цим
фактом, бо вирог могутий і жор-
стокий, шлях, що стелиться перед
продстарінтом, довгий і важкий а
наложене на нього завдання, най-
величнійше в історії, ще не ося-
гнене.

Ленін необхідний для робітничих
мас цілого світа, як ніколи дотепер
в історії ні одна людина.

Друга доба його недуги, важча
від першої, тягнулася десять міся-
ців. Згідно з виногами лікарів, ор-
гани кровообращення весь той час
„грали“. Страшна це „гра“ — бо
гра життям Іліча! Можна було на-
дїятись на поліпшення, навіть на
виздоровлення, та не виключена
була можливість катастрофи. Всі
ми вичікували вилічення. А наспіла
катастрофа. Нервовий осередок,

№ 28.24. В Імені Рішослодотї Поль-
ської! Суд окружний в Львові на Трубе-
нак пресовий в Львові рішиє на вхосек
Прокураторї Державної, що зміст часо-
пису „Діло“ число 5 з дня 23. IV в 1924
р. є вріжком від загальної: 1) „Ванки
рововими“ в уступак між словами „бог
Україн“ а „Вельо“ політичному“; 2)
„торо вату“ а „Версайське рішак“, а) в
четвертій стрічці „Та пороч шок віданно“
до чиня артікул. 2) „Акт злука“ в уступ-
ак від слів „не менє во єдино“ до слов
артікулу вхитить в собі єство законів в 6
ст. в. д. зупра доручену в дни 22 січня 1924

конфіскату за оправдану і зареждо зні-
щення цілого вхитяв і видає по думці
в 493 закон карного закон даль-
шого відновлення того друкованого
писма. Законом видає наказ налі-
зальному редактору тої часовиці, щоби
не чинили помістки беззастіно в найбли-
жній час і то на першій сторони. Неви-
конання того аказу потягає за собою на-
слідки передзначені в § 21 зак. друк. з 17.
XII. 1923 I ч. з. 14 § ек. 1863, а йменю
засудження на версуджену на гривню до
4,000.000 шл. — Львів, дни 23. січня 1924
Шляхєс вечеткый.

Про самого Леніна „Посл. Нов.“ пишуть:

„Над самою особою людини, що доконала із переконанням над сферою країною найбільший злочин, який коли-небудь довелось доклати професіональному творчови, суд історії мабуть складеться не ачау. Треба буде розпочати відділенням особу від агента, якого велью покритися його імя. Треба буде відділити думку кожда від зиконання, певнісну ідею від її переломання — середовищі, яке вибрав не він а люди. Ленін — не Петро Великий, а й Петра історики розклали. З Леніном буде не куди левше, бо ідея і діло Петра органічно зливалися в одну цілість а кичттю, між тим коли діло Леніна ужалас собою партину безпомічного вигнання його ідеї зі зростаючим зпротивом життя. По самій суті цієї і другої ідеї там і мусить вийти, що одна — дала початок новій епосі в російській історії, друга — завернула історію мало що не до „чегрівського стану“.

Велика Україна.

Виріб льокомотива.

В зв'язку зі скороченням програми виробу залізничних льокомотива (паровозів) на українських фабриках до числа 44 нових льокомотива (замість 72) річно, становище тих фабрик незвичайно важке. Беручи на увагу, що харківський та дуганський заводи на протязі першого кварталу випускали кождий по дві нових льокомотиви і по 7 льокомотив цілком перероблених (а ремонтів!) — то на інші три квартали квітцого року на харківський завод випало всього 10 нових льокомотив а на дуганський 22. Те скорочення основної продукції заводів ставить перед нами питання про скорочення кількості робітників в головних цехах. Передовсім гостро стоїть ця справа на дуганському заводі, де попри будову залізничних льокомотивів є також інша металева продукція, яка цілком приспособлена як для обслути потреб самого дуганського заводу та і для задоволення потреб харківського льокомотивного підприємства. (Московська „Економіческая Жизнь“.

Свято обідгачин.

Шестирічне свято проголошення самостійности Української Республіки і п'ятиліття проголошення злуки українських земель.

Прага, 25. січня 1924.

З ініціативи і заохочення українських культурно-громадських устанав відбулося свято проголошення самостійности Української Республіки та злуки українських земель. Свято відбулося 22. січня в Празі на Славінському острові.

Майже вся українська еміграція збилася в будинку на острові. Між представниками національностей були Гравини, Білорусини Чехослоси і инші. Можна помітити відсутність представників російських. В 10⁰⁰ год. на авансцені за довгим столом розміщується президія в складі управи УГК, ректора Українського Вільн. Університету проф. Горбачерського і директора Українського Вишого Педагогічн. Інституту проф. Л. Білецького.

З румунської займачщини.

Відмова української преси. — „Зоря“ в „Хліборобське Слово“ — Неробство і недбайство інтелігенції. — Товариство, студентське життя, школи, смерть Раміновича, дивогляди.

На протязі останніх чотирьох місяців 1923 р. не було вже на Буковині ніякої української газети. Причиною цього сумного стану були з одного боку переслідування нашої преси румунським урядом, головно заборона вислати українські газети в українські сторони, а з другого боку недостатча піддержка рідної преси українським громадянством, передусім інтелігентами, які навикли ще з часів безплатного накидування качальських газет Куп-

чанка, Козарищука, Богатирця і Геревських читати газети даром. Із новим роком 1924 появилася в Чернівцях дві нові українські газети, а то незалежна „Зоря“ і „Хліборобське Слово“, орган хліборобської партії, яка в злуці з хліборобами-Румунами, т. зв. Царівстами думає заступати й інтереси наших хліборобів. „Зоря“ виявляє напрямок національно-демократичний, а „Слово“ соціалістичний. „Зоря“ підписує В. Руснак, урядни-

В. МУДРИЙ.

20

Під знаком „незгальщини“.

Пам'ятки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

„Рускій Исполнительный Комитет“ ваявив: „Рускій Исполнительный Комитет, як верховний орган „Галицко-Русской Организаци“ вважає продовжування акції в користь свободного національного Високого Шкільництва кінечним. Виходячи з того заложення Комитет стверджує, що „Галицко-Русская Организация“ готова всю акцію посилено піддержувати.

Так милословно та гарно виглядало все в теорії. Теорія все дуже гарна річ, бо сама по собі легка і мало коштвна. На ділі з хвилиною лочаття викладів усі львівські українські найповажніші та найбогатші в локалі інституції відмовили сална університетські виклади з боязню, щоби не виставити народних устанав на небезпеку розв'язання льодської владою.

Надзвичайний Студентський Зїзд з 27. вересня 1923. р. принав ше одну важну постанову, яка звучала: В цілі заступлення всіх моментів скомплікованого питання Українського Високого Шкільництва в одній відгальній інституції, доручає Зїзд Українській Студентській Раді дати ініціативу до створення такого тіла, що могло би „вкисити

рішення в цілости університетського питання. Для здобуття серед широких мас українського народу тріаких підстав в напрямі активного піддержання ідеї У. В. Ш. Зїзд доручає поодиноким студентським відділам і ексекуціям ініціювати на місцях творення спеціальних комітетів Прихильників У. В. Ш. з метою всебічної помочи для них та рішучого побороування всяких неприхильних і ворожих проявів у деяких колах українського громадянства.

Ця постанова лягла потім в основу повстання нової зовсім інституції, до обговорення якої саме й приступаємо.

XIV.

В останній частині вище наведеної резолюції молодь домагалася скоордиування всієї акції Високого Шкільництва в одних руках. Треба було зрозуміти під тим акцію політичну, економічну, суспільну і навіть адміністративну. До утворення такого, наділеного всесторонніми компетенціями тіла не дійшло. Одначе засновано інше подібне до обговорюваного тіла, яке одначе не мало права ексекутивн. Розумію під цим т. зв. Ініціативну Комісію. Ця комісія має за завдання давати ініціативу для вирішування всіх менше і більше скомплікованих справ, зв'язаних з Високими Школами при помочи громадянських і політичних чинників. Склад комісії не означений ніякими статутними

формулами. До неї входять представники обох Сенатів Високих Шкіл, представники Кураторії і представники українського студентства. Комісія має право кооптації.

Цікаво підкреслити це, що на лоні Ініціативної Комісії наступила цілковита переоцінка тактики в цілій університетській акції. Коли давнійше обі анкети і деякі політичні партії, а в першій мірі молодь стояли на тому становищі, що університетська справа не є політичною і треба її трактувати зовсім аполітично, то тепер всі як молодь так і представники інших заступлених в Ініціативній Комісії, устанав, стали на становищі політичності університетської справи. Для того то й Комісія має право оцінювати вирішування всяких справ, зв'язаних з Високими Школами при помочи та співучасті українських політичних партій.

Друга частина вище наведеної постанови студентського зїзду знайшла рівнож реалізацію в життю. В першій половині жовтня почали в краю творитись по більших осередках нашого життя т. зв. Окружні Комітети Прихильників Українських Високих Шкіл. Перший такий Комитет зорганізувався в Станіславові. За ним пішла організація комітетів у Коломині, Снятині, Перемишлі і инших містах. Таким чином почалася на більші розміри т. зв. акція усупільнювання справи Українського Високого Шкільництва.

Перший зорганізований окружний Комитет Прихильників Українських Високих Шкіл поставив до Кураторії домагання, щоби його представника допустити до участі а в працях Кураторії в чисто інформативному характері. Одначе Кураторія стала на тому становищі, що поки не зорганізувалось більше таких Комітетів, то передчасним є окремішне вирішування участі або неучасті в працях Кураторії представника того Комітету, як також вирішування характеру тої участі. Коли буде більше таких Комітетів, тоді Кураторія загально вирішить порушену справу. Такий був би хід всієї акції, що востережувалася біля справи Високого Шкільництва в різних установах і велася описаними шляхами до найближчого нам часу. Про діяльність нових шойно наведених устанав тепер щонебудь вислати передчасно.

XV.

Дня 15. жовтня 1923 р. почався зиновий семестр на обох Українських Високих Школах. За час від 15. жовтня до 25. грудня 1923, тобтс до початку святочних ферій поліція успіла перешкодити в різних місцях і різних викладам 20 разів. За кождий раз візита обмежувалася до того, що поліційні органи списували всіх присутніх, перевірювали особисті документи та переривали заняття і забирали прилади.

(Продовження буде.)

